

Motion till riksdagen 2005/06:L239

av **Tasso Stafilidis m.fl. (v)**

Ändringar i partnerskapslagstiftningen

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att ett par som vill registrera partnerskap får möjlighet att söka dispens från 18-årsregeln.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att trossamfund ges rätt att förrätta registrering av partnerskap.

2 I väntan på en könsneutral äktenskapslagstiftning

Vänsterpartiets principiella utgångspunkt är att partnerskapslagen ska avskaffas. Vi vill införa en äktenskapslagstiftning som gäller lika för alla, oavsett sexuell läggning. Vidare vill vi att vigselrätten tas bort från svenska kyrkan och andra trossamfund. Så länge den nuvarande ordningen med en särreglering för homosexuella par består så vill vi dock att den befintliga lagstiftningen ska bygga på likställdhet mellan homosexuella och heterosexuella par. I dag har heterosexuella par möjlighet att söka dispens från 18-årsgränsen för att ingå äktenskap (2 kap. 1 § ÄktB). Denna möjlighet saknas dock för homosexuella par (1 kap. 3 § lag (1994:1117)). Vänsterpartiet vill självfallet inte att barnäktenskap ska vara tillåtna men menar att dispens i enlighet med äktenskapsbalken ska kunna beviljas om det finns särskilda skäl även enligt partnerskapslagen. Vårt ställningstagande gäller rätten till en möjlighet att söka dispens även för homosexuella par.

Fel! Okänt namn på

3 Dispens enligt äktenskapsbalken

Enligt äktenskapsbalken 2 kap. 1 § kan den man eller kvinna som är under 18 år och önskar ingå äktenskap ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen. Tillstånd får meddelas endast om det finns särskilda skäl. Den möjligheten saknas för ett homosexuellt par som önskar registrera partnerskap (1 kap. 3 § första stycket lagen [1994:1117] om registrerat partnerskap). I lagutskottets betänkande 1993/94:LU28 företas inte någon ingående behandling av dispensregeln. Där anförs att de i 2 kap. äktenskapsbalken angivna äktenskapshindren, dvs. underårighet, nära släktskap och bestående äktenskap, bör ges motsvarande tillämpning på registrering av partnerskap. Lagutskottet föreslog i betänkande 2003/04:LU19 att riksdagen skulle avslå en motion om möjlighet till dispens från 18-årsregeln vid registrering av partnerskap. Utskottet hänvisade till avsaknad av beredningsunderlag men angav samtidigt att ställningstagandet inte innebar att frågan en gång för alla skulle vara avgjord (bet. 2003/04:LU19 s.13). I sitt betänkande 2004/05:LU14 avslår lagutskottet motioner med krav på ändringar i partnerskapslagen med hänvisning till den pågående utredningen om äktenskap och partnerskap (dir. 2005:6). Utredaren som biträds av två referensgrupper ska bl a ta ställning till om par av samma kön bör kunna ingå äktenskap. Vidare ska utredaren ta ställning till formerna för ingående av äktenskap. Utredaren ska överväga om behörigheten för trossamfund att företräda det allmänna vid ingående av äktenskap bör finnas kvar eller om äktenskap endast bör få ingås civilt. Om utredaren anser att äktenskap även i fortsättningen bör kunna ingås hos trossamfund ska det övervägas om några förändringar bör göras när det gäller trossamfundens behörighet (dir. 2005:6).

4 En diskriminerande ordning

4.1 Diskrepans mellan äktenskapsbalken och partnerskapslagen

Vänsterpartiet anser att de rättsliga skillnader som föreligger mellan dem som vill ingå äktenskap och de som vill registrera partnerskap inte är sakligt motiverade. Skillnaden då det gäller möjligheten att ansöka om dispens från 18-årsregeln är en sådan särreglering som saknar objektiv grund. Det är uppenbart att lagstiftningen i detta fall bygger på fördomar mot HBT-personer (homosexuella, bisexuella, transpersoner).

Vänsterpartiet anser att ett homosexuellt par som vill registrera partnerskap ska ha samma möjligheter att ansöka om dispens som ett heterosexuellt par som vill ingå äktenskap. Detta får enligt vår mening ses som ett första led i införandet av en gemensam äktenskapslagstiftning där sexuell läggning och könstillhörighet är ovidkommande. Så länge nuvarande ordning med två skilda lagar gäller vill Vänsterpartiet att lagstiftningen i stället utgår från att likställdhet ska gälla mellan homosexuella par och heterosexuella par. En

sådan ordning skulle undanröja de omotiverade rättsliga skillnaderna mellan makar och partner. Regeringen bör därför återkomma med förslag till lagändring som innebär att ett par som vill registrera partnerskap får möjlighet att söka dispens från 18-årsregeln.

4.2 Trossamfundens behörighet

Enligt 1 kap. 8 § lag (1994:1117) om registrerat partnerskap är lagfaren domare i tingsrätt eller den som länsstyrelsen har förordnat behörig att vara registreringsförrättare. Av lag (1993:305) om rätt att förrätta vigsel inom andra trossamfund än Svenska kyrkan framgår att annat trossamfund än Svenska kyrkan under vissa förutsättningar kan ges tillstånd att förrätta vigsel. Frågor om tillstånd prövas av Kammarkollegiet efter ansökan av samfundet. Sedan tillstånd har givits får Kammarkollegiet förordna en präst eller någon annan befattningshavare inom samfundet att vara vigselförrättare. Enligt nuvarande lagstiftning ger staten således trossamfund möjlighet att erhålla ”kollektiv” rätt att förrätta vigslar. Efter godkännande av Kammarkollegiet kan samfundet självt fördela uppdraget bland sina befattningshavare, som alltså får rätt att förrätta vigslar genom att tillhöra samfundet. Förfarandet för den som vill förrätta partnerskap är inte lika smidigt. Den person som vill ha ett sådant uppdrag måste i stället ansöka enskilt om detta hos länsstyrelsen, vilket är ett betydligt krångligare förfarande.

Vänsterpartiet anser att det är en omotiverad och diskriminerande ordning att staten på detta sätt försvårar för de trossamfund som vill förrätta partnerskap. Staten bör i stället betrakta uppdragen att förrätta vigslar och att förrätta partnerskap som likvärdiga, och den relevanta lagstiftningen bör därför ändras. Regeringen bör därför återkomma med förslag till lagändring som innebär att trossamfund ges rätt att förrätta registrering av partnerskap.

Stockholm den 26 september 2005

Tasso Stafilidis (v)

Rossana Dinamarca (v)

Siv Holma (v)

Alice Åström (v)

Mats Einarsson (v)

Rolf Olsson (v)